

Szép napot, uram!

1.

- Köszönöm – mondta a megszólított –, már kaptam.
A jelzőlámpa vált, meglódulnak az autók.
– Nem értem! – kiált utánuk a sánta. – Mit kapott? – Bicegve fut a gyorsuló járművek közt, a záróvonalon. – Nem adni akartam! Kérni szerettem volna! Hallja, uram? Hallja?!!!
– Hagyjad! – szól rá a társa a felüljáró alól. – Ne legyél velük erőszakos.
– Én?! Erőszakos? – A sánta felbiceg a járdaszigetre. – Ezekkel? – Csontos öklét rázza a gyorsuló járművek után. – Mocskos zsidók! – üvölti. – Sok rohadt fasiszta!
– Ne kavard! – szól az árnyékból a másik – A zsidó nem fasiszta.
– Mind egyformák ezek! – A sánta megszívja az orrát. – Még hogy kapott! Csak fog! Mind megkapja majd! – Zavaros tekintete felragyog. – Egy kurva nagy karambol! Az kell ezeknek! Hallod? Mind összefutnak. Bele egymásba. Törnek a csontok, repednek a fejek! Tűz és hamueső! A levegő meggyullad! Lángolnak a tüdők! A szemek kifolynak! Megolvad a vas!
– Halkabban beszélj! – inti a társa. – Rekedten, mintha rossz volna a torkod. Mintha minden szó fájna.
– Semmi baja a torkomnak. – A sánta kihúzza magát. Haja lobog. – Rossz a májam meg a tüdőm, de a torkomnak nincs baja! – Felüvölt. – Tetű cigánybanda!
– Megint kavarsz – mondja társa. – Ne kavarj. Nyugodj le.
A sánta kiköpött az útra.
Sistereg a nyál a forró betonon.
– És ne nézz a szemükbe. Attól idegesek lesznek.
– Idegesek ezek amúgy is. Sok ideges buzi.
– Mert nagy a forgalom – bólint a másik. – Azért van.
– Attól idegesek? – A sánta felkapja a fejét. – Hogy nagy a forgalom?
– Persze, hogy attól. – A másik koszos nylonzacskóban kotorászik. – Ülnek a kocsiban, mégse haladnak. Elég idegesítő lehet, ha igyekszel valahová.
– Hova igyekeznék?
– Ha időre kell menned! – Almát bányászik elő, koszos dzsekijéhez dörgöli. – Nekem? – A sánta szeme kék. Rojtos szélű, sárga felhők úsznak rajta. – Hova mennék én időre?
– Hát a temetőbe! – nyújtja az almát a másik. – Kell a fele?
– Hülye vicceid vannak – morog a sánta.
Társa az almába harap. – Miért? – csámcsogja. – A temetést nem szabad lekésni. Oda mind időre megyünk. Én sem szeretném lekésni a saját halálomat. Kellemetlen volna. Képzeld csak el! Ott a koporsó, a gödör, meg a pap, te meg sehol. A francba, megint kiesett a fogam. Rossz ez a fogszor, el fogom cserélni.
– A sánta úgy néz rá, mintha még sose látta volna. – Vagy te élni akarsz? – kérdi tőle a fogatlan.
– Mégis élek, hát nem? – A sánta kiköp a betonra. – Itt élek, ezekkel! – mutat a semmibe. – Faszom, aki akar.
– Ne káromkodj.
– Miért? – bámul rá a sánta.

– Mert fölösleges. – Szájába ügyeskedti a műfogsort. – Nem tapad – makogja. – Egyébként meg ők is így vannak.

– Kicsodák? Mivel?

– Hát a zsidók. Meg a cigány. Élnek akkor is, ha nem akarnak.

– Akarnak azok! – feleli a sánta, de valahogy, mintha bizonytalan volna. Mintha nem a saját szavait mondaná. – Nagyon is akarnak! – bizonygatja. – Mind idejönnek. Hozzánk! Magyarországra! Csupa szlovák meg román. Meg a sok arab. Jönnek Irakból, faszom tudja, honnan. Nekünk meg nem jut hely.

Hallgatnak. A félig rágott alma lent fekszik a porban. A felüljáró dübörög fölöttük a délutáni csúcsforgalomban. A közeli liget fái remegnek a benzingőztől terhes, forró levegőben. A közeli sportpálya fölött, mintha álmodnák magukat, varjak köröznek.

Két kilométerre onnan, közel a város szívéhez, a megrekedt kocsisor közepén, bézs színű kis Mercedesében ül a férfi, akit nemrég megszólítottak.

– Na jó, én erre nem érek rá. – Jobbra indexel, a Mercedesz orrát centinként fordítja ki a sorból. – Sose érek haza. – Két perc múlva engedik kihajtani a belső sávból. Öt perccel később lekanyarodik a főútról egy macskaszagú, árnyas utcába. Három saroknyira jut, elvéti a jelzést, belerohan egy locsolóautóba. Hat helyen törik el a lába. Feje is megsérül. A kórházban tudja meg, hogy érvénytelen a biztosítása. Felesége karácsonykor válik el tőle. Áprilisban kiteszik a munkahelyéről. Augusztus ötödikén sántikál ki először a felüljáró alól a jelzőlámpánál várakozó kocsisorhoz, rekkenő hőségben.

– Szép napot, uram! – mondja majd szemlesütve. – Ha volna olyan jó...

– Köszönöm, már kaptam – feleli a sofőr, mielőtt gázt adna.

2.

Hajnalodott, mire a tengerhez értek.

Az üdülőváros az igazak álmát aludta.

Igazak álma.

Izgalmas volt. Mintha szökne. Otthon azt mondta, egyedüllétre van szüksége. Sebtében csomagolt össze.

– Ne vezess éjszaka, gyenge a szemed. Indulj el reggel.

– Semmim se gyenge.

A lányuk aludt már. Lehajolt, megcsókolta a homlokát. A nagylány megmozdult álmában. Tejszagú karját fölemelte, átkulcsolta a fölébe hajló fejet.

– Ne menj el! – suttopta.

– Jövök egy hét múlva.

Szeretett volna felegyenesedni, de nem tudott.

– Engedj el, szívem. Nincs baj.

A gyerek mindent megérezett. Mint egy élő hőmérő, olyan volt, apró kora óta. – Ne menj el, apa!

Felesége hálóingben állt az ajtóban.

– Szeretlek.

Úgy osont ki a lépcsőházból, akár egy tolvaj, saját magát lopva. Loholva vitte a bőröndöt. Mindent bepakolt, ami kellhet. Útlevel, pénz, jogosítvány, strandpapucs, két könyv, szótárak. A lakótelepi ablakok mögött tévékészülékek fénye villogott. A gyógyszertár mellett sötét alakok csoportja. A kisbolt

nyitva van még. Ott veszik a sört. Kint isszák az utcán, pedig száz méterre sincs oda a kocsmá. Ülnek az óvodai kerítés tövében, néha kártyáznak, kavicsal dobálják a kutyát. Most is ott van. Behúzott farokkal sompolyog köröttek. Ha belerúgnak, vinnyog. Kinyitotta az autó csomagtartóját, betette a bőröndöt. Beszállt. Nem indított. Hátát az üléstámlának vetve ült, keze a kormányon. Fülében dobolt a vér. Elvenni, ami jár. Elfordította az indítókulcsot, kigördült a parkolóból.

A nő pontosan ott várta, ahol megbeszélték.

– Nem volt semmi gubanc?

– Semmi. Szállj be.

– A csomagom – mondta a nő.

– Ja, persze. – Bekapcsolta az elakadást jelző villogókat, kiszállt a kocsiból, megkerülte, lehajolt a sportszatyoréért. A nő átölelte.

– Itt vagyok!

– Itt vagy. – Állt, átölelve.

– Mégis baj van? – kérdezte a nő. – Nem akarsz?

– Dehogynem.

A városból kivezető úton nagy volt az éjjeli forgalom. Mintha nappal lenne.

– Hova mennek ilyen késő este? – kérdezte a nő.

– Szöknek.

– Mind szöknek?

A férfi bólintott.

– Mind.

A műszerlámpák derengő fényében oldalra pillantott. Világított a nő szeme fehérje. Sötét, nagyvirágos miniruhát viselt. Szép volt a combja, a térd.

– Levetem a cipőm! – Lábfeje apró volt, bokája kerek. Táncot tanított egy távoli középiskolában. Tizenkét éves fiát egyedül nevelte. A gyerek kövér volt. – Nem tud lefogyni. Hormonja van. A férjem meg pincér volt – mesélte egyszer. – Jóképű, link alak. Ivott. Néha eltűnt. Pénzemet elvette. Pókerezett. Gépen.

A sötétség lassan elnyelte a tájat.

– Jogunk van egymáshoz – mondta a nő.

Véletlenül keveredtek egymásba. A férfi egy barátjával szándékozott együtt utazni a vidéki továbbképzésre. A barátja kérte meg, vigyék le két kolléganőjüket.

– Az enyém tornatanár, a másik táncpedagógus. Összejöhetsz vele.

Egy budai szálloda parkolójában vették fel őket. A tornatanárnő magas volt, mély hangú. A másik alacsony, madárfejű, haját csutkára vágatta. A férfi barátja lejárt adomákkal traktálta őket. Ő ült elöl, az anyósülésen. Hátrafordulva magyarázott a nőknek.

– Három nap szabadság – mondta. – Aztán megyünk haza, ki-ki a maga büntetéséhez. – Koranyár volt, az iskolaév pár napja ért véget. – Húzd le az ablakot! Szeretném érezni a folyó szagát. Közel van a Tisza.

A kocsit betöltötte a kintről beáradó illat.

– Istenem! – szólalt meg az alacsonyabbik nő. – De régen éreztem! Sokat nyaraltam itt, gyerekkoromban – tette hozzá. – Titokban átúsztam a Tiszát, pedig nem volt szabad! – Kuncogott. – Szerettem.

Poros falvakon át vezetett az út.

– Itt kellett lemenni a strandra!

Visszatolatott, lefordult a mellékútra.

A táncatanárnő felnevetett.

– Köszike!

Elfogyott alóluk a beton, kanyargó földút vezetett a partra. Leparkoltak egy rozsdás tábla mellett.

FÜRDENI SZIGORÚAN TILOS!

– Kinyitná? – A táncanárnő a csomagtartóra mutatott. – Felvennénk a fürdőruhánkat. – Csivitelve érkeztek vissza a bokrok közül. Meztláb lépkedtek a forró homokon, kezükben hozták a ruhájukat és a cipőjüket. – Maguk nem vetkőznek? – Formás alakja volt, féltényérnyi melle.

– Nincs nálam fürdőruha – felelte a férfi.

– Nem nézünk oda. – A nő szemtelen, kihívó pillantást vetett a férfira. – Gyere, Andika! – A gönceiket bedobták az autó csomagtartójába, leereszkedtek a meredek parton. Lent gyerekek fürödtek, felnőttek napoztak. A tulsó part bokrai alatt zölden szaladt a víz, az innenső, homokos talaj fölött sárgának tetszett.

– Na, mi van? Nem tudsz úszni?

– Dehogynem.

– Akkor mire vársz? Gyere, öregem!

A férfi vékony volt, fehér bőrű, hasas. Barátja zömök, kisportolt testű, vállas. Közel egyidősek voltak. Mindketten száras vászonalsót viseltek. A férfi óvatosan, ügyetlenül lépdelt a folyó felé, a barátja lerohant a homokos partra, a két nő közt fejest ugrott a folyóba. Felbukkant a vízből, a hátára fordult.

– Isteni! – kiáltott. – Gyere, Andi, nem erős a sodra!

A magasabbik nő begázolt a vízbe. Az alacsonyabb bevárta a férfit. Kézenfogva léptek a folyóba.

– Halszaga van – mondta a nő. – Imádom a halat!

Rekkenő hőségben érkeztek a városba. Nehezen találták meg a kollégiumot, ahol a szállásuk várta őket. Amíg a nők és a férfi a bejelentkezési űrlapokat töltögette, a barátja a recepcióssal sutyorgott. Ragyogva lépett hozzájuk a kulcsokkal.

– Erkélyt is intéztem!

Felhurcolkodtak az első emeletre. A férfi barátja kinyitott egy számozott ajtót. – Hölgyeim, méltóztassanak!

Tágas előszobába léptek. A jobb kéz felőli, nyitott ajtón át berendezett konyhára láttak. Balra nyíltak a mellékhelyiségek.

– Fürdőszoba, vécé, és a spádz, ha kell valakinek! – mutatta a férfi barátja. Kitérte a bejárattal szemben terpeszkedő nagy, kétszárnyú ajtót. – És a lakosztályok!

A két nő egymásra nézett.

– Ez lesz a tettek – szólt a férfi barátja. – Az erkélyes. Mi beérjük az erkély nélkülivel, ugye, Andika?

A nők már az erkélyen voltak.

– Most hogy érted ezt? – kérdezte a férfi. – A nevét se tudom.

– Évának hívják. Két éve vált el. Nincs senkije. Könnyen boldoggá teheted.

– Ne légy közönséges.

A magasabbik nő bejött az erkélyről, követte a férfi barátját a nagyszobából nyíló másik szobába. Magukra csukták az ajtót. A férfi zavartan téblábolt. Felemelte a bőröndjét, a szekrényhez lépett. A táncanárnő kint állt az erkélyen, kissé kihajolva. Combja barnán világított. A férfi leguggolt, kinyitotta a bőröndjét. Ruhái tetején kis cetli fogadta: ÉREZD JÓL MAGAD, SZÍVEM, ÉS LÉGY ÜGYES! PUSZILLAK. Összegyűrte a cetlit, begyömöszölte egy összetekert zokniba.

– Mindig ilyen akkurátus vagy? – A táncanárnő elringott mellette. –Lezuhanyozom, amíg te pakolgatsz.

Bepakolta a holmiját a szekrénybe, fogásra akasztotta a három kivasalt inget, a könnyű nyári öltönyt, amelyben majd az előadását tartja. Az üres bőröndöt felrakta a szekrény tetejére. A másik szobában

nevettek. Kiment az erkélyre. Széles utcára látott, közepén villamossín szaladt. A túloldalon kétemeletes házak sorakoztak. Némelyik földszintjén kirakatos boltok.

– Megfürödtem. – A nő ott állt mögötte, az erkélyajtóban. Világoszöld alig-pongyolája félig nyitva volt. – Hova tegyem a pizsimet?

– A pizsidet?

– Pizsama. Hova tegyem? Melyik oldalra? Már mint az ágyon.

– Ja? Mindegy.

A nő eltűnt a szobában. A férfi utána lépett.

– Hogy lett itt ilyen sötét?

– Leengedtem a redőnyöket. – A nő otthonosan mozgott az idegen szobában. Ébresztőórát állított az éjjeliszekrényre. Eligazgatta a paplanokat, a két párnát: A pizsamáját összehajtogatva a baloldali ágyfélre helyezte. Böröndjéhez lépett, kivett belőle egy nylonzacskóba bújtatott posztópapucsot. – A tied hol van?

– Micsodám?

– Pizsid, papucsod.

– Nincs – felelte a férfi. – Ilyesmit sose viselek.

A szomszéd szobából félreérthetetlen hangok szűrődtek át. A férfi elpirult. A nő úgy tett, mint aki semmit nem vesz észre. Fehérnemű pakkot emelt ki a bőröndjéből. Valamit leejtett, a férfi felemelte.

– Ezt elveszítetted. – A sárga bugyira *Szerda* volt hímezve.

– Lemegyünk enni?

– Lemehetünk éppen...

– Akkor felöltözzek? – Olyan ártatlan hétköznapiaggal kérdezte, mintha húsz éve együtt éltek volna.

A férfi nyelt egyet.

– Nem vagyok éhes.

– Igazából én sem.

A másik szobában a tornatanárnő ritmikusan sikoltozott.

– Csak szomjas.

– Értem.

– Nézzük meg, van-e valami kint, a hűtőben.

Kimentek a konyhába. A nő kinyitotta a fridzsidert, elé guggolt.

– Tök üres.

Ahogy felállt, a férfi odalépett hozzá.

A nőnek zöld szeme volt.

– Mit akarsz? – kérdezte rekedten.

– Semmit – mondta a férfi.

A nő szeme zöldje örvényleni kezdett. Átfogta a férfi nyakát, a konyhaasztalig hátrált vele, és felcsusszant az asztallapra.

A nő lakásán találkoztak azután, hetente kétszer. Viszolyogtató rend volt a lakásban, sehol egy porszem. Az aprócska hálószoba falát papírlapozók díszítették, az ablakon gyékényfüggöny lógott.

– Kínából hoztam – mesélte a nő. – Amikor még táncosnő voltam.

Mohón szeretkezett, mintha szomjas volna.

– Csókolj is közben! – Rekedt disznóságokat sugdosott a fülébe. Harapdálta, sarkával noszogatta sebesebb ütemre, vagy átkulcsolta a lábát a férfi dereka fölött, magába szorítva ringatta: – Ne erressz el!

Utána ájultan aludtak. Mire a férfi felébredt, a nő megfőzte a kávé, kint várta, a konyhában.

Ugyanazt a zöld alig-pongyolát viselte, mint első ízben.

– Nem pongyola – mondta. – Fésülködőköpeny. – A világoszöld selymen enyhe árnyalattal sötétebb fonállal hímzett sárkányok legeltek. Valahányszor a férfi megérkezett, a nő a sárkányos fésülködőköpenyben fogadta. – Nem vagy éhes? Szomjas? Mit kérnél?

– Téged.

Egy téli délelőtt felöltözve nyitott ajtót a férfinak.

– Itthon van a fiam. Ne aggódj, nemsokára elmegy.

A kölyök fiatalabb volt a férfi felnőtt fiainál, nem volt még tizenhét éves. – Szia, Géza! – kezét nyújtott. – Anya már sokat mesélt rólad. Azt mondta, klassz vagy. Bocs, hogy ma nem mentem suliba, de herótom volt. Utálok tanulni. Úgyis szakács leszek.

– Dehogy leszel szakács! – csattant fel az anyja. – Leérettségizel, elmész egyetemre, az orvosira vagy a jogra...

– Jaj, anya, hagyd már ezt! Úgyse vennének fel! Mindenből közepes vagyok – pillantott a férfit –, csak a kajából nem. Hetven szakácskönyvem van. Megnézed? – Választ se várva indult a félszobájába. A férfi követte. A szoba falai feketére festve, a sarokban egy nőnek öltöztetett csontváz, a koponyában lámpa. – Milyen zenét szeretsz? Van ám mindenem!

– Hagyd békén a Gézát! Azt mondtad, sietned kell.

A srác betett az ajtót.

– Látod? – mutatott a polcra. – mind szakácskönyv. A fele idegen nyelvű, de vannak bennük képek. Azokat értem. Szerinted hülyeség?

– Micsoda?

– Hogy szakács legyenek.

– Nem hinném.

– Felőlem nyugodtan ideköltözhetsz. Érettségi után úgyis kimegyek nyugatra. Itt minden tök szar, hát nem?

– Nem. Nem minden.

– Jó, akkor mondj egyet!

– Anyád. Anyád nem szar.

– Hú! – a srác felnevetett. – Ezt aztán megmondtad! Na jó, hagylak élni titeket. Van egy ötszázasod?

– A férfi átadott egy ezrest. – Kösz. Egyél csirkepörköltet. Benn van a hűtőben. Én főztem.

Közeledtek a határállomáshoz. Nem voltak falvak a közelben, sötéten hullámzó, lakatlan dombok közt kanyargott az út. Jobb kézzel elengedte a kormányt, átnyúlt a sebváltó felett, tenyerét a nő combjára tette.

– Ne még! – mondta a nő. – Majd ha odaértünk. Jó várni, nem?

A határőr átvette az úti okmányokat, zseblámpával bevilágított az utastérbe.

– A csomagtartót, legyen szíves.

Kiszállt, felnyitotta.

– A tengerre?

– Igen.

A határőr visszaadta az útleveleket. Hanyagul tisztelgett.

– Készítettem szendvicset magunknak. – Átsuhantak egy alvó községen. – Nem vagy éhes?

– Nem.

– Nem zavar, ha én eszem?

– Miért zavarna?

– Eltegyem az útleveleket?

– Persze. Jobb, ha nálad vannak. Én mindent elkeverek. A szemüvegemet se találom, ha egyszer leveszem.

– Tudom. – A nő kuncogott. – Majd vigyázok rád.

Az út enyhén emelkedett. A nő lehúzta az ablakot, friss, erdei illat csapott a kocsiba.

– Jönnek a hegyek. – Azokra gondolt, akiket ott hagyott. Már régen alszanak. Gyerekkorában a lánya mindig ilyentájt fogta a kispárnáját, kócosan átbotorkált vele a nagyszobába, hogy közéjük másszon. Talán most is ott van, az anyja mellett. Lerúgták magukról a paplant, izzadtan hevernek. Két lélegzet, két szívverés.

– Megeszek még egy szendvicset. Négyet hoztam. Kettő a tied. Azokat meghagyom neked. Van alma is, meg keksz. – Szerpentinen kapaszkodtak a sötét ég felé. Az autó kerekei surrogtak, nedves volt az út. – Ugye, jó idő lesz? – kérdezte a nő. – Ugye, sütni a fog a nap?

– Miért ne sütné?

– Ránk fog sütni, ugye? Bele a popsimba.

Gyorsabban fogytak a kilométerek, mint szeretne volna. Az utazási iroda csak kilenckor nyit ki a fagyaltos mellett. Évekkel ezelőtt járt már ott, a feleségével. Még nem volt meg a gyerek. Felesége kilenc évvel volt fiatalabb nála. Gyerek volt, amikor elvette, tizenkilenc éves. Most a lányuk lesz épp anyi, jövőre.

– Pisilnem kell! – szólt a nő.

Megálltak.

– Félek a kigyóktól. Csak ideguggolok, a kocsi mellé. Nem baj?

A padka mellett árok sötétlett. Túloldalán méteres gaz, aztán az erdő lélegző tömbje. Odébb sétált, felbámult az égre. Holdtölte volt, a lapostányér alatt sötét felhők gomolyogtak.

– Nincsenek tücskök.

– Mit mondasz?

– Nem érdekes.

– De igen. – A nő felállt az autó mellől. – Engem minden érdekel, amit te mondasz. Olyan okos vagy. A hangod is szeretem.

Visszaültek a kocsiba. A nő közelebb húzódott, fejét a férfi vállára hajtotta.

– Tudsz így vezetni? Nem kényelmetlen?

Repültek a napok. A nő délelőttönként lement a strandra, a férfi a következő évi előadásait vázlatolta. Délre végzett a munkával, ebédet főzött. Kagylót, tengeri herkentyűt, halat. Mire az ebéd elkészült, a nő feljött a strandról. Megebédeltek, szeretkeztek, estig aludtak. Az est volt a nap leglassabban múló része. Lesétáltak a partra. Ittak valamit a számtalan parti vendéglő egyikében, újra végignézték a bazársor kínálatát. A nő sokat beszélt. Jövőjüket tervezgette.

– A lányod már felnőtt. Egyetemre megy. A fiam meg külföldre. Tudom, hogy szakács lesz. Istenien elférünk majd nálam. Meglátod, jó lesz.

Az utolsó este éjfélig sétáltak. Elhagyták az üdülőtelepet. Leereszkedtek a sziklákon a partra. A nő levetkőzött, becsoszant a vízbe.

– Nem jössz?

A férfi rágyújtott.

– Én úszom egyet.

A férfi arra gondolt, milyen remek lenne, ha a nő nem jönne vissza.

– Isteni volt! – Kirázta hajából a vizet. – Öledbe ülhetek?

– Vizes lesz a ruhám.

– Vedd le!

Reggelre értek vissza a nagyvárosba. A férfi hazavitte a nőt.

- Jössz kedden?
- Persze. Mint rendesen.
- Várni foglak.

A férfi indexelt, besorolt a forgalomba. Mire hazaér, a felesége már nem lesz otthon. Talán a lánya se. A cuccait azonnal kimossa. Minden holmiját átítatta a nő testápolójának kókuszillata. A kocsis is tele van vele. Mindkét ablakot lehúzta, hogy kiszellőztessen. A hőség arcon csapta.

Nagy volt a forgalom. A lámpa pirosra váltott.

Két hajléktalan ült a felüljáró árnyékában. Egyikük felállt, odasántikált az autóhoz.

– Szép napot, uram. Ha volna olyan jó...

– Köszönöm, már kaptam.

Németh Klára: Újratervezés I-XI.

